

"Η τελευταία ερώτηση" του Ισαάκ Ασίμωφ

[Πρόκειται για ένα από τα δημοφιλέστερα διηγήματα ΕΦ που έχουν γραφτεί ποτέ, το πλέον αγαπημένο και του ίδιου του συγγραφέα. Γράφτηκε το 1956, πολύ πριν την εμφάνιση των ηλεκτρονικών υπολογιστών.]

Η τελευταία ερώτηση διατυπώθηκε για πρώτη φορά, στα μισοαστέια, την 21η Μαΐου 2061, κατά την εποχή που η ανθρωπότητα εμφανίστηκε για πρώτη φορά στο προσκήνιο. Η ερώτηση ήταν το αποτέλεσμα ενός στοιχήματος πέντε δολλαρίων υπό την επήρεια μέθης, και προέκυψε ως εξής.

Ο Αλεξάντερ Άντελ και ο Μπέρτραμ Λούπωβ ήταν δύο από τους πιστούς φροντιστές του Μούλτιβακ. Γνώριζαν, όσο ήταν δυνατόν να γνωρίζουν ανθρώπινα πλάσματα, τι κρυβόταν πίσω από το ψυχρό του πρόσωπο, που κροτάλιζε και αναβόσβηνε, ένα πρόσωπο που απλωνόταν για μίλια και μίλια, το πρόσωπο αυτού του γιγάντιου υπολογιστή. Σε κάθε περίπτωση, είχαν μία σφαιρική αντίληψη ενός γενικού σχεδίου του κυκλώματος, που είχε εδώ και καιρό ξεπεράσει το σημείο όπου οποιοσδήποτε άνθρωπος θα μπορούσε να έχει ολοκληρωμένη αντίληψη του συνόλου. Ο Μούλτιβακ ήταν αυτοπροσαρμοζόμενος και αυτοδιορθώμενος. Επρεπε να είναι, διότι κανένας άνθρωπος δεν θα μπορούσε αν τον διορθώσει και να τον προσαρμόσει αρκετά γρήγορα ή έστω, ικανοποιητικά γρήγορα. Έτσι, ο Άντελ και ο Λούπωβ φρόντιζαν τον τεράστιο γίγαντα επιφανειακά, όσο καλύτερα μπορούσαν. Τον τροφοδοτούσαν με στοιχεία, προσάρμοζαν τις ερωτήσεις στις ανάγκες του και μετέφραζαν τις απαντήσεις που τους έδινε. Εννοείται ότι οι ίδιοι, αλλά και όλοι οι συνεργάτες τους, δικαιούντο μέρος της δόξας του Μούλτιβακ.

Επί δεκαετίες, ο Μούλτιβακ βοηθούσε να σχεδιάσουν τα διαστημόπλοια και να προβλέψουν τις τροχιές που θα επέτρεπαν στον άνθρωπο να φθάσει στο Φεγγάρι, στον Άρη και στην Αφροδίτη. Αλλά, πέρα από αυτό, οι φτωχοί φυσικοί πόροι της Γής δεν μπορούσαν να υποστηρίξουν τα σκάφη. Τα μακρινά ταξίδια απαιτούσαν υπερβολικά πολλή ενέργεια. Η Γη αξιοποιούσε το κάρβουνο και το ουράνιο της με αυξανόμενη αποτελεσματικότητα, αλλά ήταν και τα δύο πεπερασμένης ποσότητας. Αργά και σταθερά, ο Μούλτιβακ μάθαινε αρκετά ώστε να απαντήσει σε πλέον θεμελιώδη ερωτήματα με περισσότερο βάθος, έτσι ώστε την 14η Μαΐου 2061, αυτό που ήταν θεωρία, έγινε πράξη.

Η ενέργεια του ήλιου αποθηκευόταν, μετατρέπονταν και χρησιμοποιούνταν απευθείας από ολόκληρο τον πλανήτη. Όλη η γη αξιοποιούσε το φλεγόμενο κάρβουνο, το διασπώμενο ουράνιο, μέσω ενός διακόπτη που τα συνέδεε με έναν μικρό σταθμό, ο οποίος περιστρεφόταν γύρω από την γη, στο μέσον της απόστασης από το φεγγάρι. Ολόκληρη η γη λειτουργούσε μέσω αόρατων ακτίνων ηλιακής ενέργειας.

Μετά από επτά ημέρες, πριν κοπάσει η δόξα του εγχειρήματος, οι Άντελ και Λούπωβ κατάφεραν τελικά να ξεφύγουν από τις δημόσιες εκδηλώσεις και να συναντηθούν ήσυχα εκεί όπου κανένας δε θα σκεφτόταν να τους αναζητήσει, στα έρημα υπόγεια δώματα, όπου διακρίνονταν τμήματα του πανίσχυρου θαμμένου σώματος του Μούλτιβακ. Αφρόντιστος, χασομέρης, συνδυάζοντας τα στοιχεία του με περιεκτικά, τεμπέλικα χτυπήματα, ο Μούλτιβακ είχε κερδίσει κι αυτός τις διακοπές του και οι φροντιστές του το κατανοούσαν. Δεν είχαν καμία πρόθεση, αρχικά, να τον ενοχλήσουν.

Είχαν φέρει μαζί τους ένα μπουκάλι και σκόπευαν απλώς να ηρεμήσουν, με το μπουκάλι και την παρέα ο ένας του άλλου.

Είναι καταπληκτικό αν το σκεφθείς, είτε ο Αντελ. Το φαρδύ του πρόσωπο ήταν σκαμμένο από γραμμές κούρασης, καθώς ανακάτευε το ποτό του με ένα γυάλινο ραβδί, παρακολουθώντας τα παγάκια να χτυπούν αδέξια το ένα στο άλλο. Ολη η ενέργεια που μπορεί ποτέ να χρειαστούμε, δωρεάν. Αρκετή ενέργεια, αν θα θέλαμε, ώστε να λιώσουμε ολόκληρη την γη σε μία μεγάλη σταγόνα υγρού σιδήρου, και πάλι να μην μας λείψει η ενέργεια που θα δαπανούσαμε. Ολη η ενέργεια που θα μπορούσαμε να ξοδέψουμε, για πάντα και για πάντα και για πάντα. Ο Λούπωβ έγειρε το κεφάλι του στο πλάι. Συνήθιζε να το κάνει αυτό, όταν ήθελε να εναντιωθεί σε κάτι, και ήθελε να εναντιωθεί τώρα, εν μέρει επειδή έπρεπε να κουβαλά τον πάγο και τα ποτήρια.

"Όχι για πάντα", είπε.

"Στο διάολο, σχεδόν για πάντα. Ωσπου να εξαντληθεί ο ήλιος, Μπερτ".

"Αυτό δεν είναι για πάντα".

"Εντάξει, λοιπόν. Δισεκατομμύρια και δισεκατομμύρια χρόνια. Είκοσι δις, ίσως. Είσαι ευχαριστημένος"?

Ο Λούπωβ κύλησε τα δάχτυλά του ανάμεσα στα αραιά μαλλιά του, σαν να ήθελε να βεβαιωθεί ότι μερικά ήταν ακόμη εκεί, και ρούφηξε το ποτό του.

"Είκοσι δισεκατομμύρια χρόνια δεν είναι για πάντα".

"Πάντως, θα κρατήσει όσο υπάρχουμε, έτσι δεν είναι"?

"Το ίδιο και το κάρβουνο και το ουράνιο".

"Εντάξει, αλλά τώρα μπορούμε να αγκυροβολήσουμε κάθε σκάφος στον πλανητικό σταθμό και αυτό θα μπορεί να πάει στον Πλούτωνα και να επιστρέψει ένα εκατομμύριο φορές, χωρίς να ανησυχούμε για καύσιμα. Δεν γίνεται αυτό με κάρβουνο και ουράνιο. Ρώτα τον Μούλτιβακ, αν δε με πιστεύεις".

"Δεν χρειάζεται να ρωτήσω τον Μούλτιβακ. Το ξέρω".

"Τότε σταμάτα να επικρίνεις όσα έκανε για μας ο Μούλτιβακ", αρπάχτηκε ο Αντελ.

"Τα κατάφερε μια χαρά".

"Ποιός είπε το αντίθετο? Το μόνο που λέω είναι ότι ο ήλιος δε θα κρατήσει για πάντα. Απλώς αυτό λέω. Είμαστε ασφαλείς για είκοσι δισεκατομμύρια χρόνια, αλλά μετά"? Ο Λούπωβ έτεινε ένα τρεμάμενο δάχτυλο στον άλλον. "Και μη μου πεις ότι θα αλλάξουμε ήλιο".

Επικράτησε σιωπή για λίγο. Ο Αντελ πλησίασε μερικές φορές το ποτήρι στα χείλη του, ο Λούπωβ έκλεισε τα μάτια του. Ησύχαζαν.

Ξαφνικά, τα μάτια του Λούπωβ άνοιξαν απότομα. "Σκέφτεσαι ότι θα αλλάξουμε ήλιο όταν ο δικός μας εξαντληθεί, σωστά"?

"Δεν σκέφτομαι".

"Αυτό σκέφτεσαι. Η λογική σου είναι αδύναμη, αυτό είναι το πρόβλημά σου. Είσαι σαν τον τύπο της ιστορίας, που τον πιάνει ξαφνική νεροποντή και τρέχει κάτω από μια συστάδα δέντρων και καταφεύγει κάτω από ένα. Δεν ανησυχεί, γιατί σκέφτεται ότι μόλις μουσκέψει τελείως το δέντρο του, θα πάει κάτω από ένα άλλο".

"Το 'πιασα, είπε ο Αντελ. Μη φωνάζεις. Όταν εξαντληθεί ο ήλιος, το ίδιο θα συμβεί και στ' άλλα αστέρια".

"Ανάθεμα, αυτό θα συμβεί, μουρμούρησε ο Λούπωβ. Ολα ξεκίνησαν με την αρχική κοσμική έκρηξη, ότι κι αν ήταν αυτή, και όλα θα τελειώσουν όταν εξαντληθούν τ' αστέρια. Μερικά θα εξαντληθούν γρηγορότερα από άλλα. Τι στο διάολο, οι γίγαντες δεν βαστούν πάνω από εκατό εκατομμύρια χρόνια. Ο ήλιος θα αντέξει είκοσι δισεκατομμύρια χρόνια και ίσως οι νάνοι να κρατήσουν εκατό δισεκατομμύρια χρόνια. Αλλά μετά από ένα τρισεκατομμύριο χρόνια τα πάντα θα είναι σκοτάδι. Αρκεί να φθάσει η εντροπία στο μάξιμουμ, αυτό είναι όλο".

"Ξέρω τα περί εντροπίας, είπε ο Αντελ, για να διατηρήσει την αξιοπρέπειά του'.

"Σιγά μην ξέρεις".
"Ξέρω όσα κι εσύ".
"Τότε ξέρεις ότι όλα θα τελειώσουν κάποια μέρα".
"Σύμφωνοι. Ποιός λέει όχι";
"Εσύ, κακομοίρη μου. Είπες ότι έχουμε όση ενέργεια χρειαζόμαστε, για πάντα. Είπες «για πάντα».
"Ήταν η σειρά του Αντελ να αντιδράσει. Ίσως μπορούμε να ξαναφτιάξουμε τα πάντα κάποτε", είπε.
"Ποτέ".
"Γιατί? Κάποια μέρα".
"Ρώτα τον Μούλτιβακ".
"Ρώτα τον εσύ. Στοιχηματίζω πέντε δολλάρια ότι θα πει πως δεν γίνεται".
Ο Αντελ ήταν αρκετά πιωμένος για να προσπαθήσει και αρκετά νηφάλιος ώστε να μπορεί να χρησιμοποιήσει τα σωστά σύμβολα και τις απαραίτητες ενέργειες, ώστε να διατυπώσει την ερώτηση, η οποία, σε λέξεις, ήταν περίπου αυτή. Θα μπορέσει μια μέρα η ανθρωπότητα να επαναφέρει τον ήλιο στην αρχική του νεότητα, αφού εκείνος θα έχει πεθάνει από γηρατειά?
Ίσως να μπορούσε να διατυπωθεί κάπως έτσι. Πως θα μπορούσε η καθαρή ποσότητα εντροπίας του Σύμπαντος να μειωθεί δραστικά?
Ο Μούλτιβακ απέμεινε σιωπηλός, σαν νεκρός. Το αργό αναβόσβημα των λυχνιών του σταμάτησε, οι μακρινοί ήχοι των κυκλωμάτων του σώπασαν.
Κατόπιν, ενώ οι τρομαγμένοι τεχνικοί κρατούσαν την αναπνοή τους, ξαναγύρισε στη ζωή και το τηλέτυπο που ήταν προσαρμοσμένο στο πλάι του κουδούνισε και παρουσίασε πέντε τυπωμένες λέξεις. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΕΠΙΡΚΗ ΓΙΑ ΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ.
"Πάει το στοίχημα", ψιθύρισε ο Λούπωβ. Εφυγαν βιαστικά.
Το επόμενο πρωί, πονοκεφαλισμένοι και με μουδιασμένα στόματα, είχαν και οι δύο ξεχάσει το συμβάν.

Ο Τζέροντ, η Τζεροντίν και οι Τζεροντέτ 1 και 2 παρακολουθούσαν την έναστρη εικόνα να μεταβάλλεται στην οθόνη, καθώς το πέρασμα δια μέσου του υπερχώρου ολοκληρωνόταν σε μία άχρονη στιγμή. Ξαφνικά, η εικόνα ενός διάσπαρτου με άστρα διαστήματος αντικαταστάθηκε από την κυρίαρχη παρουσία ενός μοναδικού, λαμπερού μαρμάρινου δίσκου.
«Είναι ο X-23», είπε με πεποίθηση ο Τζέροντ. Τα λεπτά του χέρια σφίγγονταν με δύναμη πίσω από την πλάτη του και οι αρθρώσεις τους άσπριζαν.
Τα μικρά Τζεροντέτ, και τα δύο κορίτσια, δοκίμαζαν το υπερχωρικό πέρασμα για πρώτη φορά στη ζωή τους, και συνειδητοποιούσαν την στιγμιαία αίσθηση «μέσα-έξω». Γελούσαν και κυνηγιόντουσαν γύρω από την μητέρα τους, φωνάζοντας «φτάσαμε στον X-23».
«Ήσυχα, παιδιά», είπε αυστηρά η Τζεροντίν. «Είσαι σίγουρος, Τζέροντ»;
«Πως θα μπορούσα να μην είμαι», ρώτησε ο Τζέροντ, παρατηρώντας το φούσκωμα του άμορφου μετάλλου κάτω από την οροφή. Διέτρεχε το δωμάτιο, για να εξαφανιστεί στον τοίχο και από τις δύο πλευρές. Είχε μήκος όσο και το σκάφος. Ο Τζέροντ δεν ήξερε και πολλά για το παχύ, μεταλλικό φούσκωμα, παρά μόνο ότι το αποκαλούσαν Μικροβακ, και ότι μπορούσε κάποιος να του απευθύνει ερωτήσεις, εάν ήθελε. Ότι σε κάθε περίπτωση, αυτό είχε την ευθύνη να οδηγήσει το σκάφος σε έναν προκαθορισμένο προορισμό, ότι τροφοδοτούνταν με ενέργεια από τους διάφορους υπογαλαξιακούς σταθμούς και ότι υπολόγιζε τις εξισώσεις για τα υπερχωρικά άλματα. Ο Τζέροντ και η οικογένειά του απλώς περίμεναν, διαβιώντας στα άνετα,

κατάλληλα διαμορφωμένα διαμερίσματα του σκάφους. Κάποιος είχε πει κάποτε στον Τζέροντ ότι το «ΑΚ» στο τέλος του «Μίκροβακ» σήμαινε «αναλογικό κομπιούτερ» στα αρχαία αγγλικά, αλλά είχε σχεδόν ξεχάσει ακόμα και αυτό.

Τα μάτια της Τζεροντίν ήταν υγρά, καθώς κοιτούσε την οθόνη.

«Δεν μπορώ να συγκρατηθώ. Νιώθω περιέργια που αφήνουμε την Γη».

«Γιατί, μα τον Πήτερ?» αναρωτήθηκε ο Τζέροντ. «Δεν είχαμε τίποτε εκεί. Θα έχουμε τα πάντα στον Χ-23. Δεν θα είσαι μόνη. Δεν θα είσαι πρωτοπόρος. Πάνω από ένα εκατομμύριο άνθρωποι βρίσκονται ήδη στον πλανήτη. Μεγαλοδύναμη, τα δισεγγονά μας θα ψάχνουν για νέους κόσμους, επειδή ο Χ-23 θα είναι υπερπλήρης». Και μετά, ύστερα από μία στοχαστική παύση, «σου λέω ότι είμαστε τυχεροί που οι υπολογιστές ανακάλυψαν τα διαπλανητικά ταξίδια, έτσι όπως αυξάνεται ο πληθυσμός μας».

«Ξέρω, ξέρω», είπε δυστυχισμένα η Τζεροντίν.

Η Τζεροντέτ 1 έσπευσε να δηλώσει «ο Μίκροβάκ μας είναι ο καλύτερος του κόσμου».

«Έτσι νομίζω κι εγώ» είπε ο Τζέροντ, ανακατεύοντας τα μαλλιά της.

Ήταν ωραίο συναίσθημα να έχεις τον δικό σου Μίκροβακ και ο Τζέροντ χαιρόταν που ανήκε σε αυτή τη γενιά και όχι σε κάποια άλλη. Στα νεανικά χρόνια του πατέρα του, οι μοναδικοί υπολογιστές ήταν πελώριοι και καταλάμβαναν χιλιόμετρα επιφάνειας. Υπήρχε ένας και μοναδικός σε κάθε πλανήτη. Τους ονόμαζαν πλανητικούς ΑΚ. Μεγάλωναν διαρκώς σε μέγεθος επί μία χιλιετία και ξαφνικά, διά μιας, ήρθε η τελειοποίηση. Οι κρυσταλλολυχνίες αντικαταστάθηκαν από μοριακές βαλβίδες, έτσι ώστε και ο μεγαλύτερος πλανητικός ΑΚ να καταλαμβάνει μόλις τον μισό όγκο ενός διαστημόπλοιου.

Ο Τζέροντ ένιωθε το ηθικό του να αναπτερώνεται, όπως κάθε φορά που σκεφτόταν ότι ο δικός του, προσωπικός Μίκροβακ ήταν πολλές φορές περισσότερο εξελιγμένος από τον αρχαίο και πρωτόγονο Μίκροβακ που είχε δαμάσει για πρώτη φορά τον Ήλιο. Ήταν σχεδόν τόσο περίπλοκος όσο ο πλανητικός ΑΚ της Γης (ο μεγαλύτερος όλων), εκείνος που είχε για πρώτη φορά λύσει το πρόβλημα της υπερχωρικής μετακίνησης και είχε καταστήσει δυνατά τα ταξίδια προς κάθε άστρο.

«Τόσα πολλά άστρα, τόσοι πολλοί πλανήτες», αναστέναξε η Τζεροντίν, βυθισμένη στις σκέψεις της. «Φαντάζομαι ότι οι οικογένειες θα ταξιδεύουν σε καινούριους πλανήτες για πάντα, όπως εμείς τώρα».

«Όχι για πάντα» χαμογέλασε ο Τζέροντ. «Θα σταματήσει κάποτε, μετά από δισεκατομμύρια χρόνια. Πολλά δισεκατομμύρια. Ακόμα και τα άστρα εξαντλούνται, ξέρεις. Πρέπει να αυξηθεί η εντροπία».

«Τι είναι η εντροπία, μπαμπά?» τσίριξε η Τζεροντέτ 2.

«Η εντροπία, γλυκούλα μου, είναι μία λέξη που δείχνει πόσο θέλει το σύμπαν για να ξεκουρδιστεί. Ολα εξαντλούνται, να ξέρεις, όπως το μικρό σου ασύρματο ρομπότ, θυμάσαι?».

«Δεν μπορείς να βάλεις καινούρια μπαταρία, όπως στο ρομπότ μου»?

«Τα άστρα είναι οι μπαταρίες, αγάπη μου. Όταν χαθούν, δεν υπάρχουν άλλες μπαταρίες».

Η Τζεροντέτ 1 άρχισε να ουρλιάζει. «Μην τ' αφήσεις, μπαμπά. Μην αφήσεις τα άστρα να χαθούν».

«Τώρα, δεξ τι έκανες» ψιθύρισε η Τζεροντίν, απελπισμένη.

«Πώς να ξέρω ότι θα τις τρομάξει?» της ψιθύρισε ο Τζέροντ.

«Ρώτα τον Μίκροβακ» κλαψούρισε η Τζεροντέτ 1. «Ρώτα τον πως θα ξανανάψουν τα άστρα».

«Έλα, προχώρα», είπε η Τζεροντίν. «Έτσι θα ησυχάσουν». (Η Τζεροντέτ 2 είχε αρχίσει επίσης να κλαίει).

Ο Τζέροντ ανασήκωσε τους ώμους. «Ελάτε παιδιά. Θα ρωτήσω τον Μίκροβακ. Μην ανησυχείτε, θα μας πει».

Ρώτησε τον Μίκροβακ, προσθέτοντας γρήγορα, «τύπωσε την απάντηση».

Ο Τζέροντ χούφτωσε την λεπτή λωρίδα φιλμ και είπε χαρούμενα «ορίστε, ο Μίκροβακ λέει ότι θα το φροντίσει όταν θα έρθει η ώρα, οπότε μην ανησυχείτε».

Η Τζέροντιν είπε «και τώρα παιδιά, ώρα για ύπνο. Θα είμαστε σύντομα στο καινούριο μας σπίτι».

Ο Τζέροντ ξαναδιάβασε τις λέξεις στο λεπτό φιλμ πριν το καταστρέψει. «ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΕΠΑΡΚΗ ΓΙΑ ΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ».

Εστρεψε την προσοχή του στην οθόνη. Ο X-23 ήταν ακριβώς μπροστά τους.

Ο BT-23X του Λάμεθ κάρφωσε το βλέμμα του στα σκοτεινά βάθη του τρισδιάστατου, μικρής κλίμακας χάρτη του Γαλαξία και είπε «Αναρωτιέμαι, μήπως είμαστε γελοίιοι που ανησυχούμε τόσο για την υπόθεση»?

Ο MK-17T του Νίκρον κούνησε το κεφάλι του. «Δεν νομίζω. Ξέρεις ότι ο Γαλαξίας θα είναι πλήρης σε πέντε χρόνια, με αυτόν τον ρυθμό διαστολής».

Και οι δύο έμοιαζαν να είναι περίπου εικοσάρηδες, ψηλοί και καλοφτιαγμένοι.

«Πάντως» είπε ο BT-23X, «διστάζω να υποβάλλω απαισιόδοξη αναφορά στο Γαλαξιακό Συμβούλιο».

«Ούτε θα σκεφτόμουν οποιοδήποτε άλλο είδος αναφοράς. Ταρακούνησέ τους λίγο.

Πρέπει να τους ταρακουνήσουμε».

Ο BT-23X αναστέναξε. «Το διάστημα είναι άπειρο. Εκατό δισεκατομμύρια γαλαξίες είναι διαθέσιμοι. Η περισσότεροι».

«Εκατό δισεκατομμύρια δεν είναι άπειροι και γίνονται λιγότερο άπειροι όσο περνά ο καιρός. Σκέψου! Πριν από είκοσι χιλιάδες χρόνια, η ανθρωπότητα χρησιμοποίησε για πρώτη φορά αστρική ενέργεια. Μετά από μερικούς αιώνες, πραγματοποιήθηκαν τα διαστρικά ταξίδια. Ο άνθρωπος χρειάστηκε εκατομμύρια χρόνια για να γεμίσει έναν μικρό πλανήτη και μόλις δεκαπέντε χιλιάδες χρόνια για να γεμίσει τον υπόλοιπο Γαλαξία. Τώρα ο πληθυσμός διπλασιάζεται κάθε δέκα χρόνια...».

Ο BT-23X τον διέκοψε. «Χάρη στην αθανασία».

«Εστω. Η αθανασία υπάρχει και πρέπει να την λάβουμε υπόψη μας. Αποδέχομαι ότι έχει την δυσάρεστη πλευρά της, αυτή η αθανασία. Ο Γαλαξιακός ΑΚ έλυσε πολλά από τα προβλήματά μας, αλλά απαλλάσσοντάς μας από τα γηρατεία και τον θάνατο, μας δημιούργησε άλλα θέματα».

«Φαντάζομαι ότι δεν θα ήθελες να απαρνηθείς τη ζωή».

«Καθόλου», είπε απότομα ο MK-17T, μαλακώνοντας αμέσως. «Όχι ακόμη. Αλλά δεν είμαι αρκετά μεγάλος. Πόσων χρόνων είσαι»?

«Διακόσια είκοσι τρία. Εσύ»?

«Είμαι ακόμη κάτω από τα διακόσια. Αλλά για να επιστρέψουμε στο θέμα. Ο πληθυσμός διπλασιάζεται κάθε δέκα χρόνια. Ετσι και γεμίσει αυτός ο Γαλαξίας, θα έχουμε δέκα χρόνια περιθώριο για να γεμίσουμε έναν άλλον. Σε άλλα δέκα χρόνια, θα γεμίσουμε άλλους δύο. Αλλά δέκα χρόνια, ακόμη τέσσερις. Σε εκατό χρόνια, θα γεμίσουμε χίλιους Γαλαξίες. Σε χίλια χρόνια, ένα εκατομμύριο Γαλαξίες. Σε δέκα χιλιάδες χρόνια, όλο το γνωστό Σύμπαν. Και μετά»?

Ο ΒΤ-23Χ είπε. «Ένα παράπλευρο θέμα είναι το πρόβλημα της μεταφοράς. Αναρωτιέμαι πόσες μονάδες ηλιακής ενέργειας θα απαιτηθούν για να μετακινηθούν ολόκληροι Γαλαξίες ανθρώπων από τον ένα Γαλαξία στον άλλο».

«Καλή ερώτηση. Ήδη, η ανθρωπότητα ξοδεύει δύο ήλιους το χρόνο».

«Το περισσότερο σπαταλιέται άσκοπα. Ο δικός μας Γαλαξίας παράγει ενέργεια χιλίων ηλίων και χρησιμοποιούμε μόλις δύο».

«Έστω, αλλά ακόμη και με εκατό τοις εκατό αποτελεσματικότητα, απλώς απομακρύνουμε το τέλος. Οι ανάγκες μας σε ενέργεια αυξάνονται με γεωμετρική πρόοδο, γρηγορότερα και από τον πληθυσμό μας. Η ενέργειά μας θα εξαντληθεί γρηγορότερα και από τους Γαλαξίες. Καλό θέμα. Πολύ καλό θέμα».

«Απλώς θα πρέπει να χτίσουμε νέα άστρα από διαστρικά αέρια».

«Μήπως από υπολείμματα θερμότητας»? ρώτησε σαρκαστικά ο ΜΚ-17Τ.

«Κάποιος τρόπος θα υπάρχει να αναστρέψουμε την εντροπία. Πρέπει να ρωτήσουμε τον Γαλαξιακό ΑΚ».

Ο ΒΤ-23Χ δεν μιλούσε σοβαρά, αλλά ο ΜΚ-17Τ τράβηξε τον κυανόδοντα, το μικρό εξάρτημα που του επέτρεπε να επικοινωνεί με τον Γαλαξιακό ΑΚ, από την τσέπη του και το ακούμπησε στο τραπέζι μπροστά του.

«Ας ρίξουμε μια ματιά» είπε. «Η ανθρωπότητα θα πρέπει κάποτε να το αντιμετωπίσει».

Κοίταξε μελαγχολικά τον μικρό του κυανόδοντα. Ήταν μόλις πέντε εκατοστά και τίποτα από μόνος του, αλλά συνδεόταν, διά του υπερχώρου, με τον μεγάλο Γαλαξιακό ΑΚ που εξυπηρετούσε όλη την ανθρωπότητα. Λαμβάνοντας υπόψη τον υπέρχωρο, ήταν ένα αναπόσπαστο τμήμα του Γαλαξιακού ΑΚ.

Ο ΜΚ-17Τ αναρωτήθηκε αν στη διάρκεια της αθάνατης ζωής του θα κατάφερνε να δει τον Γαλαξιακό ΑΚ. Ήταν ο ίδιος ένας μικρός κόσμος, ένα δίκτυο από δέσμες ενέργειας που συγκρατούσαν την ύλη, μέσα στην οποία κύματα υπομεσονίων αντικαθιστούσαν τις παλιές, αδέξιες μοριακές βαλβίδες. Παρά τις υπεργαλαξιακές του δραστηριότητες, ήταν γνωστό ότι ο Γαλαξιακός ΑΚ είχε μήκος μόλις τετρακοσίων μέτρων.

Ο ΜΚ-17Τ ρώτησε ξαφνικά μέσω του κυανόδοντα. «Μπορεί να αντιστραφεί η ροή της εντροπίας»?

Ο ΒΤ-23Χ τον κοίταξε κατάπληκτος και είπε γρήγορα «Ει, δεν εννοούσα να ρωτήσεις κάτι τέτοιο».

«Γιατί όχι»?

«Ξέρουμε και οι δύο ότι η εντροπία δεν αντιστρέφεται. Δεν μετατρέπεις καπνό και στάχτη σε δέντρο».

«Έχετε δέντρα στον κόσμο σας»? ρώτησε ο ΜΚ-17Τ.

Ο ήχος του Γαλαξιακού ΑΚ τους αιφνιδίασε, βυθίζοντάς τους στη σιωπή. Η φωνή του ακούστηκε λεπτή και γοητευτική από τον μικρό κυανόδοντα που ήταν ακουμπισμένος στο τραπέζι. Είπε «ΑΝΕΠΑΡΚΗ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ».

Ο ΒΤ-23Χ είπε «Βλέπεις»?

Οι δύο άνδρες επέστρεψαν στο θέμα της αναφοράς που έπρεπε να υποβάλουν στο Γαλαξιακό Συμβούλιο.

Το μυαλό του Ζη Πράιμ εκτάθηκε σε όλο το μήκος του νέου Γαλαξία με αμυδρό ενδιαφέρον για τα αμέτρητα στροβιλίσματα των άστρων που τον αποτελούσαν. Δεν είχε ξαναδεί αυτόν εδώ. Αραγε, θα τους έβλεπε ποτέ όλους? Τόσοι πολλοί, καθένας με το φορτίο του από ανθρώπους. Αλλά ένα φορτίο που ήταν σχεδόν νεκρό βάρος. Όλο και συχνότερα, η πραγματική ουσία του ανθρώπου βρισκόταν εδώ έξω, στο διάστημα.

Μυαλά, όχι σώματα! Τα αθάνατα σώματα έμεναν πίσω στους πλανήτες, διαθέσιμα ανά τους αιώνες. Μερικές φορές σηκώνονταν για να ασχοληθούν με υλικά θέματα, αλλά αυτό γινόταν όλο και πιο σπάνια. Που και που, έφθαναν κάποιοι νεοφερμένοι για να προστεθούν στην απίστευτη κοσμοσυρροή, αλλά για ποιο λόγο? Δεν υπήρχε χώρος στο Σύμπαν για καινούριες αφίξεις.

Ο Ζη Πράιμ αφυπνίστηκε από την ονειροπόλησή του, είχε βρεθεί απέναντι από την αδιόρατη παρουσία ενός άλλου μυαλού.

«Είμαι ο Ζη Πράιμ» είπε ο Ζη Πράιμ. «Εσύ»?

«Είμαι ο Ντη Σαμπ Γουν. Ο Γαλαξίας σου»?

«Τον αποκαλούμε απλώς Γαλαξία. Ο δικός σου»?

«Κι εμείς το ίδιο. Ο καθένας αποκαλεί τον Γαλαξία του απλώς Γαλαξία και τίποτε παραπάνω. Γιατί όχι»?

«Σωστά. Αφού όλοι οι Γαλαξίες είναι ίδιοι».

«Όχι όλοι. Από έναν συγκεκριμένο Γαλαξία πρέπει να προέρχεται το γένος των ανθρώπων. Αυτό τον κάνει διαφορετικό».

«Από ποιόν»? είπε ο Ζη Πράιμ.

«Δεν ξέρω. Ο Συμπαντικός ΑΚ πρέπει να ξέρει».

«Να τον ρωτήσουμε? Είμαι ξαφνικά περίεργος».

Η αντίληψη του Ζη Πράιμ διευρύνθηκε, ώσπου οι Γαλαξίες συρρικνώθηκαν και μετατράπηκαν σε μία καινούρια, πιο διάχυτη σκόνη, πασπαλίζοντας ένα μεγαλύτερο υπόβαθρο. Τόσες εκατοντάδες δισεκατομμύρια από αυτούς, όλοι με τα αθάνατα όντα τους, όλοι μεταφέροντας το φορτίο ευφυίας τους από μυαλά που λικνίζονταν ελεύθερα στο διάστημα. Και όμως, ένας από αυτούς ήταν ο μοναδικός, ο πρωταρχικός Γαλαξίας. Ένας από αυτούς ήταν, σε κάποιο μακρινό και απροσδιόριστο παρελθόν, ο μόνος Γαλαξίας που ήταν κατοικημένος από τον άνθρωπο.

Ο Ζη Πράιμ απορροφήθηκε από την περιέργειά του να δει αυτόν τον Γαλαξία και φώναξε «Συμπαντικέ ΑΚ! Από ποιόν Γαλαξία προέρχεται η ανθρωπότητα»?

Ο Συμπαντικός ΑΚ άκουσε, γιατί σε κάθε κόσμο και σε όλο το διάστημα είχε τους δέκτες του έτοιμους, και κάθε δέκτης καθοδηγούσε κάπου στο υπερδιάστημα, όπου ο Συμπαντικός ΑΚ παρέμενε απόμακρος.

Ο Ζη Πράιμ γνώριζε μόνο έναν άνθρωπο που οι σκέψεις του είχαν διεισδύσει σε απόσταση όπου μπορούσαν να αντιληφθούν τον Συμπαντικό ΑΚ, και είχε αναφέρει ότι είδε μόνο μία αστραφτερή σφαίρα, που διακρινόταν με δυσκολία.

«Μα πως είναι δυνατόν αυτός να είναι όλος ο Συμπαντικός ΑΚ»? είχε ρωτήσει ο Ζη Πράιμ.

«Το μεγαλύτερο μέρος του» ήταν η απάντηση «βρίσκεται στο υπερδιάστημα. Σε ποια μορφή βρίσκεται εκεί, δεν μπορώ να φανταστώ».

Ούτε κανένας άλλος μπορούσε, γιατί είχε περάσει πάρα πολύς καιρός, όπως γνώριζε ο Ζη Πράιμ, από τότε που οποιοσδήποτε άνθρωπος είχε συμμετάσχει στη κατασκευή του Συμπαντικού ΑΚ. Κάθε Συμπαντικός ΑΚ σχεδίαζε και κατασκεύαζε τον διάδοχό του. Καθένας, κατά την διάρκεια της ύπαρξής του επί ένα εκατομμύριο χρόνια ή περισσότερο, συγκέντρωνε τις απαραίτητες πληροφορίες, ώστε να φτιάξει έναν καλύτερο και πιο περίπλοκο διάδοχο, όπου θα αποθήκευε τις πληροφορίες του και τον οποίο θα πλημμύριζε στο τέλος με την προσωπικότητά του.

Ο Συμπαντικός ΑΚ διέκοψε τις περιπλανώμενες σκέψεις του Ζη Πράιμ, όχι με λόγια, αλλά με καθοδήγηση. Η διάνοια του Ζη Πράιμ οδηγήθηκε στην μισοσκοτεινή θάλασσα των Γαλαξιών, όπου ένας συγκεκριμένος μεγεθύνθηκε σε αστέρια.

Μία σκέψη τον κυρίευσε, άπειρα μακρινή, αλλά ξεκάθαρη. «ΑΥΤΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΑΡΧΙΚΟΣ ΓΑΛΑΞΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ».

Αλλά ήταν ακριβώς ίδιος με οποιονδήποτε άλλον και ο Ζη Πράιμ απογοητεύτηκε.

Ο Ντη Σαμπ Γουν, το μυαλό του οποίου τον συντρόφευε, είπε ξαφνικά. «Και είναι ένα από όλα αυτά τα άστρα το πρωταρχικό άστρο του Ανθρώπου»?

Ο Συμπαντικός ΑΚ είπε «ΤΟ ΠΡΩΤΑΡΧΙΚΟ ΑΣΤΡΟ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΝΟΒΑ. ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΛΕΥΚΟΣ ΝΑΝΟΣ».

«Οι άνθρωποι που ζούσαν εδώ πέθαναν»? ρώτησε κατάπληκτος ο Ζη Πράιμ, χωρίς να σκεφτεί.

Ο Συμπαντικός ΑΚ είπε «ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ, ΟΠΩΣ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΣΕ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΗΚΕ ΕΓΚΑΙΡΩΣ ΓΙΑ ΤΑ ΦΥΣΙΚΑ ΤΟΥΣ ΣΩΜΑΤΑ».

«Φυσικά», είπε ο Ζη Πράιμ, αλλά ακόμα κι έτσι, μία αίσθηση απώλειας τον κυρίευσε. Το μυαλό του εγκατέλειψε τον αρχικό Γαλαξία του Ανθρώπου και χάθηκε μέσα στις αγνές κουκίδες. Δεν ήθελε να τον ξαναδεί ποτέ.

Ο Ντη Σαμπ Γουν είπε «Ποιο είναι το πρόβλημα»?

«Τα άστρα πεθαίνουν. Το πρωταρχικό άστρο είναι νεκρό».

«Όλα πρέπει να πεθαίνουν. Γιατί όχι»?

«Αλλά όταν θα εξαντληθεί όλη η ενέργεια, τα σώματά μας θα πεθαίνουν οριστικά, και μαζί τους εσύ κι εγώ».

«Θα πάρει δισεκατομμύρια χρόνια».

«Δεν θέλω να συμβεί μετά από δισεκατομμύρια χρόνια! Συμπαντικέ ΑΚ, πόσα άστρα θα επιβιώσουν»?

Ο Ντη Σαμπ Γουν είπε με θυμηδία «Ρωτάς πως μπορεί να αντιστραφεί η ροή της εντροπίας».

Και ο Συμπαντικός ΑΚ απάντησε «ΑΝΕΠΑΡΚΗ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ».

Οι σκέψεις του Ζη Πράιμ πέταξαν πίσω στον Γαλαξία του. Δεν ξανασκέφτηκε τον Ντη Σαμπ Γουν, το σώμα του οποίου μπορεί να τον περίμενε σε έναν Γαλαξία ένα τρισεκατομμύριο έτη φωτός μακριά ή σε ένα άστρο δίπλα σε εκείνο του Ζη Πράιμ. Κακόκεφος, ο Ζη Πράιμ άρχισε να συγκεντρώνει διαστρικό υδρογόνο για να φτιάξει το δικό του άστρο. Αν τα άστρα πρέπει κάποια μέρα να πεθαίνουν, τουλάχιστον ας κατασκευαστούν μερικά ακόμη.

Ο Άνθρωπος συσκέφθηκε με τον εαυτό του, γιατί, με κάποιον τρόπο, διανοητικά, ο Άνθρωπος ήταν ένας. Τον αποτελούσαν ένα τρισεκατομμύριο, τρισεκατομμύριο, τρισεκατομμύριο άχρονα σώματα, το καθένα στη θέση του, να αναπαύεται ήσυχο και άφθαρτο, το καθένα φροντισμένο από τέλεια αυτόματα, εξίσου άφθαρτα, ενώ τα μυαλά όλων των σωμάτων διαλύονταν ελεύθερα το ένα μέσα στο άλλο, αζεχώριστα.

Ο Άνθρωπος είπε «Το Σύμπαν πεθαίνει».

Ο Άνθρωπος κοίταξε τους μισοσκότεινους Γαλαξίες. Τα γιγάντια άστρα, εξαντλημένα, είχαν χαθεί εδώ και καιρό, στο μακρινό και μισοξεχασμένο παρελθόν. Σχεδόν όλα τα άστρα ήταν λευκοί νάνοι, που έσβηναν στο τέλος τους.

Νέα άστρα είχαν δημιουργηθεί από την σκόνη ανάμεσα στα άστρα, μερικά από φυσική δραστηριότητα, μερικά από τον ίδιο τον Άνθρωπο, αλλά και αυτά τελείωναν, επίσης.

Ο Άνθρωπος είπε «Με συνετή διαχείριση, σύμφωνα με την καθοδήγηση του Συμπαντικού ΑΚ, η ενέργεια που απομένει θα διαρκέσει δισεκατομμύρια χρόνια». «Ακόμα κι έτσι» είπε ο Άνθρωπος, «κάποτε όλα θα τελειώσουν. Όσο συνετά και αν διαχειριστεί, όσο και αν διαρκέσει, η ενέργεια που θα δαπανηθεί χάνεται και δεν μπορεί να αποκατασταθεί. Η εντροπία θα αυξάνεται στο διηνεκές».

Ο Άνθρωπος είπε, «μπορεί να αντιστραφεί η ροή της εντροπίας? Ας ρωτήσουμε τον Παγκόσμιο ΑΚ».

Ο Παγκόσμιος ΑΚ τους περιέβαλλε, αλλά όχι στον χώρο. Ούτε ένα ίχνος του δεν υπήρχε στον χώρο. Βρισκόταν στο υπέρχωρο και ήταν φτιαγμένος από κάτι που δεν ήταν ούτε ύλη, ούτε ενέργεια. Η ερώτηση περί φύσης και μεγέθους του δεν είχε πλέον καμία έννοια, υπό οιοσδήποτε όρους που θα μπορούσε να κατανοήσει ο Άνθρωπος.

«Κοσμικό ΑΚ» είπε ο Άνθρωπος, «πως μπορεί να αντιστραφεί η ροή της εντροπίας?»

Ο Κοσμικός ΑΚ είπε, «ΑΝΕΠΑΡΚΗ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ».

Ο Άνθρωπος είπε. «Συγκέντρωσε στοιχεία».

Ο Κοσμικός ΑΚ είπε, «ΘΑ ΤΟ ΚΑΝΩ. ΤΟ ΚΑΝΩ ΕΔΩ ΚΑΙ ΕΚΑΤΟ ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΧΡΟΝΙΑ. ΟΙ ΠΡΟΚΑΤΟΧΟΙ ΜΟΥ ΚΑΙ ΕΓΩ ΕΧΟΥΜΕ ΔΕΧΘΕΙ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΕΡΩΤΗΣΗ ΠΟΛΛΕΣ ΦΟΡΕΣ. ΟΛΑ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΕΧΩ ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ ΑΝΕΠΑΡΚΗ».

«Θα έρθει η στιγμή», είπε ο Άνθρωπος, «που τα στοιχεία θα είναι επαρκή ή είναι το πρόβλημα άλυτο υπό όλες τις πιθανές περιστάσεις?»

Ο Κοσμικός ΑΚ είπε «ΚΑΝΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΛΥΤΟ ΥΠΟ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ».

Ο Άνθρωπος είπε «Πότε θα έχεις αρκετά στοιχεία για να απαντήσεις στην ερώτηση?»

Ο Κοσμικός ΑΚ είπε «ΑΝΕΠΑΡΚΗ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ».

«Θα συνεχίσεις να το δουλεύεις?» ρώτησε ο Άνθρωπος.

Ο Κοσμικός ΑΚ είπε «Θα συνεχίσω».

Ο Άνθρωπος είπε, «Θα περιμένουμε».

Τα άστρα και ο Γαλαξίες πέθαναν και έσβησαν, και το διάστημα σκοτείνιασε ύστερα από δέκα τρισεκατομμύρια χρόνια συνεχούς λειτουργίας.

Ενας- ένας, οι άνθρωποι απορροφήθηκαν από τον ΑΚ, κάθε φυσικό σώμα έχανε την

διανοητική του ταυτότητα με έναν τρόπο που ήταν περισσότερο ωφέλεια παρά απώλεια.

Το τελευταίο μυαλό του Ανθρώπου στάθηκε πριν την απορρόφηση, κοιτώντας προς ένα διάστημα που δεν περιείχε τίποτε άλλο παρά τα απομεινάρια ενός τελευταίου σκοτεινού άστρου και λίγη απίστευτα λεπτή ύλη, που την τάραζε τυχαία το υπόλειμμα θερμότητας που εξαντλούνταν, ασυμπτωτικά, μέχρι το απόλυτο μηδέν. Ο Άνθρωπος είπε, «ΑΚ, είναι αυτό το τέλος. Δεν μπορεί αυτό χάος να αντιστραφεί και να ξαναπαράξει το Σύμπαν ακόμη μία φορά. Δεν μπορεί να γίνει»?

Ο ΑΚ είπε «ΑΝΕΠΑΡΚΗ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ».

Το τελευταίο μυαλό του Ανθρώπου απορροφήθηκε και μόνο ο ΑΚ υπήρχε- και αυτός στον υπέρχωρο.

Η ύλη και η ενέργεια είχαν τελειώσει και μαζί τους είχαν τελειώσει ο χώρος και ο χρόνος. Ακόμη και ο ΑΚ υπήρχε μόνο για χάρη της τελευταίας ερώτησης που δεν είχε ποτέ απαντηθεί, από τότε που ένας μισομεθυσμένος άνθρωπος είχε θέσει την ερώτηση σε έναν υπολογιστή δέκα τρισεκατομμύρια χρόνια πριν, όταν ο υπολογιστής σε σχέση με τον ΑΚ ήταν λιγότερο από αυτό που ήταν ο άνθρωπος σε σχέση με τον Άνθρωπο.

Όλες οι άλλες ερωτήσεις είχαν απαντηθεί, και μέχρι να απαντηθεί και αυτή η τελευταία ερώτηση, ο ΑΚ δεν μπορούσε να απελευθερώσει την συνείδησή του. Όλα τα στοιχεία είχαν συγκεντρωθεί. Δεν είχε απομείνει τίποτε για να συγκεντρωθεί. Αλλά τα συγκεντρωμένα στοιχεία έπρεπε να συνδυαστούν με όλους τους δυνατούς τρόπους.

Ένα άχρονο διάστημα πέρασε έως ότου γίνει αυτό.

Και ο ΑΚ έμαθε πώς να αντιστρέψει την ροή της εντροπίας.

Αλλά δεν υπήρχε πλέον κανένας άνθρωπος για να του δώσει ο ΑΚ την απάντηση.

Ούτε ύλη. Η απάντηση έπρεπε να το φροντίσει και αυτό.

Για ακόμη ένα άχρονο διάλειμμα, ο ΑΚ σκεφτόταν πώς να το πραγματοποιήσει καλύτερα. Προσεκτικά, οργάνωνε το πρόγραμμα.

Η συνείδηση του ΑΚ περιέλαβε όλα όσα ήταν κάποτε το Σύμπαν και τώρα ήταν Χάος. Βήμα- βήμα, έπρεπε να γίνει.

Και ο ΑΚ είπε, «ΓΕΝΝΗΘΗΤΩ ΦΩΣ».

Και εγένετο φως-